

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

63 Mala[rum] femina[rum] Nole. Auiditas pecunie: insatiabilitas voluptatis:
inuidialitas: vanitas: [con]trarietas: infidelitas: implicabilitas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

Culo exemplorum/distinctione. ix. exemplo. viij.

Quinta nola: medicare ex hypocrisi. Sicut apparent deuoti/de quibus dominus: orantes longas orationes etc. Sic stationarii/questionarii permittentes indulgentias et reliquias sanctorum/quarum aliquam nullas habent. Vide in spe. fatuorum Sic Trutani fingentes fracturas crurum/vulnera et silia. Et ibidem. Ni in vestimentis omnium veniunt: intrinsecus aut sunt lupi rapaces.

Sexta nola: mendicare non ordinare. Magna nimis et multa mendicitas est: et huius causa est defectus eorum qui mendicationem deberent ordinare: scilicet rectores reipublice. hec non curant. Essent ad hoc deputandi alii: quia defectus non est in elemosinis/sed in ordinata distributione defectus est: quia vni accipit quod de cetero sufficeret. Vide Chrysostomum. super Mat. exhort. lxvi. ubi dicit vnum pauperem cedere centum et quinquaginta diuitibus.

Septima nola: medicantes nimis examinare. Sunt qui pauperes dum petunt elemosinam examinant/incepant/prumeliant/improperant querentes etc. **S** O frater quoniam inequus iudex es. Venit fistulator/auicularius/mimus: et nihil paratis: prestas ei quod petit. Venit pauper et tibi improbas oculum: tu autem occularis: nec tamen deus prouidet te sole/luna/aere/fontibus. Criminosus es/adulter/médax/piurus etc. et audes illi improbare oculum: improbas ei médax: et tu inde causam deberes sumere magis miserere: improbas ei importunitatem/quia bis petit/quia importune petit etc. Hec plebs ex Chrysostomum. super Mat. exhort. xxxv. Sufficiat dedisse occasione studioso ac diligenti latius singula inuestigandi.

Decima nona

Stultorum infinitus est numerus. Eccl. i. Euangelium

S Exagesimatertia turba stultorum est: feminarum stultarum. Ipse sunt male femine. Dico notate/male: quia non omnes femine sunt sub hac nola/sed sole male. Non ergo turbantur dicit bone: quia de talibus nulla fit mentio. Que ergo ex hac predicatone turbate fuerint malas se sciunt esse. De bonis nulla in hac mentio fecisse volumus: quia sunt omni laude digni: non fatue/sed prudentes. Decem erant regines de quibus dominus pabolice loquitur est: quoniam ex eis fatue/quoniam autem prudentes. Sed ait: Et quibus nolis prout abinuit discernit. Quasiui et oblate fuerat mihi per quendam institorem. s. Joa. Dicitur super Eccleston: ut recitat Antho. pre. iij. ti. j. c. xv. et Holkot. xxiiij. nola (Zwey durtzend schellen) Sed non omnes mercari volui: timens indignationem magnam/si plures his quam alii appendere viderem. Elitui igitur et legi ex eis. vij. duntaxat: que sunt: auaritia/instantia/bilitas/inuidialitas/vanitas/prarictas/falsitas/implacabilitas.

Prima nola est auaritia. Sunt mulieres puerse auarissime lucri: est plane auaritia aial/hic est auaritie deditum: nam de Seneca. li. de cla. q. auaritia est muliebri vitium. Sunt pusillo auro et inutiles et minus lucrari sciētes: vni et nimis timētes/ne necessaria sibi deficiant. Dicit Aristo. de senibus q. auaritia

Malorum feminarum

ri sunt: et quod cum omnia vitia decreverunt in senectute avaritia magis crescit. Rō ē qz incipiūt deficere: ideo volūt succurrere defectui: ḡ magis appetunt pecuniā. Vide in .ij. ij. Eadē hec videt rō in feminis/ q̄ sunt imperfectioris nature et deficientiores viris: ḡ femine instigant ad avaritiā naturaliter: nisi se p̄ rōem/ fidem et virtutes cobibeāt/ plabunt in auiditate/ excessivā: et oīno infatuant/ vt fiant de numero horū stultarū. Talis erat Saphyra: q̄ timēs ne deficeret sibi et viro victui necessaria/ occulta vitæ p̄m̄ p̄c̄ij habitū ex agro vedito. Actū. v. O ad quāta mala p̄ducit eos avaritia hec: plane ad turpes actus vt inde lucent: alis caste manerēt. Un̄ fingit. iij. Metā. Danes filis Acheris̄ auro fuisse corruptas: qz ad omne malū eas avaricia ducit. Quēadmodū eam etiā de q̄ legitur: qz qdā simplex moritur? didit testamētū: et inter alia dixit vxori sue/ qz venderet vnū bouē et daret p̄ aia sua: sicqz faceret sibi (iuxta monitiōem Eb̄i in hodierno euāgelio) amicos de māmona iniquitatis/ q̄ eū reciperet in eterna tabernacula. Mulier viro mortuo volebat fides

Ilis esse et ereq̄ testamētū viri. Cum aut̄ intuita esset bouē/ et videret qz bonus esset/ timuit v̄dere: q̄ppe qz eam avaritia titillauerat: et nesciens qd faceret/ vt nō tātam pecuniā p̄ aia viri sui exponeret/ et tñ fidelitatē seruaret viro: post multā cogitatōem dixit cū villico hodierno: Scio qd faciā. Et accepit cattā et bouē ducēs eos ad for̄. Cū venisset qdā volēs emere bouē/ ip̄a nullū inq̄t bouē emere nisi velit emere et cattam. Alius r̄ndit/ qz libēter emeret bouē/ s; de cattā sua nō curaret. Illa al̄ scriuit sicut p̄us/ qz nullo mō v̄deret nisi p̄iūctim. Cui inq̄t: Et quō habebō ambas? Cattā inq̄t tu emes p̄ vna marca/ qz est mihi p̄ciosa: s; bouē habebis p̄ obulo. Recepta pecunia/ p̄cium cattæ sibi retinuit: et obulū quē p̄ boue acceperat/ dedit p̄ aia viri sui. Ecce ad quāta fraudē et infidelitatē avaritia hāc induxit feminam.

Secūda nola: insatiabilitas. s. voluptatis. Cleopatra regina Egypti se exposuit oīm libidini in p̄stibulo: et tñ nō satiata/ q̄uis lassata: Semiramis filiū p̄riū duxit in maritū: q̄ fuit occisa. Quēdā etiam ita insaniūt vt in se invicē exardescāt: quēadmodū ait Apl̄s. j. Rom̄: et etiā se bestijs supponāt. Salomō hāc exp̄ssit insatiabilitatē Prover. vlti. Tria inq̄t sunt insaturabilia: et q̄rtū quō nunq̄ d̄t/ sufficit: infernus os vulue/ terra q̄ nunq̄ satiat̄ aqua: ignis r̄o nunq̄ d̄t sufficit. Dicūt inq̄t/ qz naturalr̄ appetit̄ scia viz: sicut turpe pulchz/ et imperfectū p̄fectū: pudor at̄ eas retrahit. Abiecto iḡr pudore infrene p̄rumpunt (weñ sie den schemel vnder den banck stossen). i. pudorē siue verecūdiā abijciunt: tūc factū est. Sic hospita Bernardū aggressa ē: sic Ioseph vxor Pharisariorū r̄.

Tertia nola est inuidialitas. Sunt femine naturalr̄ inuidiose/ quia imperfecte: rument et purāt se a quolibet supari: inde d̄r: Parvulū occidit inuidia. Magnanimi inuidiosi nō sunt/ sed potius despectui: qz nibi

magnum putant. Ait Theophrastus: Non amicū habere possumus/
non sodalem: alterius amorē suū odiū suspicat mulier. Vide etiā sanz
ctas inuidiosas fuisse: sicut Sara ad Agar/ Rachel ad Lya/ Anna ad
Fenēnā/ Maria ad Moysen/ Martha ad Magdalenā. Eccl. xxx viij.
Tracta cū muliere de his q̄ emulat. Terenti⁹. Odiūt nurus oēs socr⁹
q̄ putāt eas plus diligi.

Quarta nola est vanitas. Nō eger h̄ declaratōne: nō est em̄ vanitas
q̄ feminas subterfugiat. Hāc summope q̄runt in vestitu: z cā magnifa
ciūt intātū vt nō curāt deū offendere/ maritos depaupare/ puulos scā
dalizare/ eos ad filia inducētes aut alijs occasionē ruine in luxuriā p̄
stando. Plagia ita ornata incessit/ vt qdā ex patrib⁹ eā vidēs sic orna
tā suspiraret flens: q̄ nunq̄ sic conatus fuerit placere deo/ qualr̄ bec
mūdo placere studuit. Porro de vanitate supbie animi etiā bec nola
intelligi p̄. s. q̄tū ad nolle subijci. Nēpe h̄ vitū mulieris ē nolle regu/ s̄
furiosē agere: z seq̄ impet⁹ sine quacūq̄ pietate.

Quinta nola est p̄trarietas (widerspenkeit) Videt̄ mibi q̄ etiā h̄
ex impfectōe eaz pcedat: quā obtegere volūt p̄ tentōem/ nolētes cede
re sentētis alioz. Inde ē q̄ p̄tērio ponit̄ filia inanis glē. Nolūt igit̄ su
pari. Cōgruūt p̄ncipio materiali sue origis. Sūt numiz ex costa cur
ua facte a deo: z fm̄ h̄ etiā in fact⁹ nunq̄ volūt alijs p̄gruere/ s̄ sp̄ dis
scordare. Senferat h̄ is q̄ pditā z submersam suā vxorē p̄ mortē q̄sies
rat vsus decursum fluuij sursum ascēdēdo/ dicēs: ne forte post mortē
p̄tra fluuiū etiā se mouerit. Et illa nos docet q̄ immersa aq̄/ vt diceret
pratū esse tōsum z nō rasum: cū vbo p̄trauere nō posset/ manu vltra
aq̄ quā porrecta duob⁹ digitis pratū nō tōsum s̄ rasum fuisse scabat.
Sic Socrates sensit: sic Elasti regina p̄traria fuit. De hac nola Salo
mon Prou. xix. Tecta iugiter stillātia mulier litigiosa.

Sexta nola est infidelitas/ mēdacitas (Liegē/ triegen/ klappren) Est
mēdar̄ i natura/ sic z i loq̄la. In natura inq̄ mēdar: vt puto q̄ ē mas
occasionatus/ z error in natura p̄ticulari. s. q̄ sp̄ intēdit p̄ducere melis
us. Nescit plane vir ita bñ inuenire z colorare mēdacia sicut mulier/ q̄
ita in p̄mptu h̄ nascit̄ eis mēdaciū sub manu sicut viris vsilum. Est
vulgatū puerbiū: Femina mor inuenit inuentū (ein fundt) Dicit̄ Pro
uer. xxx. Tria sunt difficilia mibi: z q̄rtū penit⁹ ignoro: via aq̄le in ces
lo/ colubz in petra/ nauis in aq̄/ adulescētis z adultere q̄ comedit z ter
gēs os suū d̄r: nō sum opata malū. Exēpla ad h̄ infinita in Esopo/ et
alibi/ qualr̄ viros deceperint adultere. Porro nulla fidelitas in eis: sp̄
decipit: q̄ se decipi putat. Nō deniq̄ tacēt. Nō nouū est q̄ sunt mēda
ces/ s̄ antiquū. Mentit̄ Sara obstetrices mentiunt̄: Raab/ Nicol⁹
Saphira. Sed z hodie z q̄tidie mēdacia dicūt: z qd̄ per⁹ est/ putāt se
nō peccare/ si id p̄ scandalo vitando fecerint: errantes: cū omne menda
cium sit peccatum.

Malorum feminarū

Septima nola est implacabilitas. Quid h̄ dicā nisi qđ dixisse lego:
Joan. Chryso. Nulla in h̄ mūdo bestia ferocior ē mala muliere. Testē
pduco Salomonē. Habitare leoni z draconi melius ē qđ cū muliere
mala z litigiosa. Draco z leo ferocissime bestie/s; superant a femina.
j Danielē in lacu leones verent; z Jefabel Naboth pseqt. Jonā in ven-
2 trē piscis zc. z Dalila Sansonē. Joannē baptistā bestie in deserto nō
3 tāgunt: z Herodias decollat. Helīā pascūt corni/Jefabel pseqt. Ecce
4 feminā bestijs ferocissimis ferociorē. Non ē caput sup caput serpētis;
z nō ē malitia sup malitiam mulieris. Hoc verissime ait Sapiēs. D
acutissimū telū diaboli femina. Diabol⁹ p seiam Adam/David/Sa-
lomonē/Sansonē/Joseph/Joannē/Job pseqt. Vide Chryso. in ser.
Deu me: qđ h̄ i Homeliario ip̄so. Dico Dalila scia pessima (vt alias
interim omittā) dic qđ tibi displicuit in Sansone/quē decepisti: rasisti
hostib; ad excecādū illudēdumq; tradidisti. Erat ne turpis aspectu z
vultu nō speciosus: qđ crines habebat septē sacroz signa. Aut robust⁹
nō erat: z leonē obuiātem vt bedū discerpit: maxillaq; asini allophib;
los mille interfecit. Sed forsitan sc̄tis nō tibi visus: z qđ qđ ad oīem
suā de maxilla fons emanauit: qđ fuerat aīa sua refocillata: S; vez ē/
qđ nō ē ira sup irā mulieris. Eccl. xv. p̄cipue cū odit quē amauit: sic
Joseph. Gen. xxx. Sene. Nulla vis flāme tumidiq; venti Tanta/nec
teli metuēda totū: Quāta iunx viduata tedis Ardet z odit zc. Pa-
rate ad venena p̄pināda: quēadmodū in spec. fatuoz (qđ vide) notatur
n̄ in vulgari. Et hec fr̄es de malis qđem z stultis feminis dicta sunt/sa-
tus x̄ginib; p̄mis q̄nq; sine p̄iudicio bonaz feiaz/q̄ laude sūt dignis
sime p̄udētū de numero secūday q̄nq;. Quinq; at ex eis erāt fatue/et
q̄nq; p̄udētes: ait dñs. De q̄z numero illa Sareptana vidua z Su-
namitis: quēadmodū egregie p̄seqt br̄us Joan. Chryso. vbi s̄. Quas
les p̄terea erāt illustres ille de q̄b; Bocatinus de feis illustrib;. Quales
erant deniq; feie ille ch̄iane sine numero/q̄ viriles aīos in corpe femi-
neo gesserūt: plene sapia z v̄tutib;/p̄temnētes regnū hui⁹ mūdi. Sup
oēs aut p̄udētissima illa celoz regina/q̄ oēm ignominā de serū femi-
nico abstulit/quā intulit Eua. Serpētis caput p̄triuuit: limā oīs defe-
ctibilitatis sub pedib; habuit. Sed de his dum laudāde veniēt bone-
dicet. Sic ordo hec horaq; exposcebat fatuas vitupare/q̄tenus caues-
rent ab alijs. Ipe v̄o semet emēdarent/z sapiētissimā illā p̄ oculis ha-
berēt zc. Rogemus dñm. Nolas has septē clicū ex Anthoni. pte. iij
ti. j. c. xxv. in alfabeto malaz feminaz.

Dñica. xiiij. xvi. Septembris?

Stultoz infinitus est numerus. Eccl. j. Evangelium?